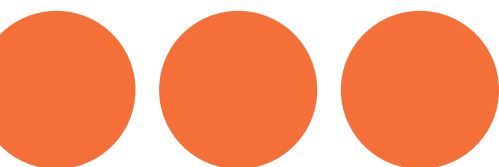

DET PÆDAGOGISKE ALTERNATIV TIL REGNEARKET

Pædagerne skal styrke deres faglige selvbevidsthed. Ellers bliver de tromlet ned af politikernes krav om at måle, tælle og veje. Erfaringer fra hospitalsverden viser, at de politiske styringsredskaber svækker fagligheden og den enkelte medarbejders professionelle indflydelse.

Af Jakob Albrecht / Foto Scanpix

Der er behov for at finde stærke pædagogiske svar på bølgen af planer, programmer og politikker, som daginstitutionerne bliver mødt med i disse år.

De såkaldt nyliberale styringsformer svækker kvaliteten af arbejdet med børnene, fordi det pædagogiske arbejde i stigende grad er styret af centralt formulerede målsætninger i stedet for den enkelte medarbejders professionelle dømmekraft. Derfor er der behov for at styrke pædagogernes faglighed og forsvare de vigtige dele af det pædagogiske arbejde, som ikke passer ind i tabeller og regneark, siger lektor Annegrethe Ahrenkiel fra Institut for Psykologi og Uddannelsesforskning på Roskilde Universitetscenter.

"Mange af aktiviteterne i en daginstitution er vigtige, men upåagtede hverdagsaktiviteter, der sikrer rytme og sammenhæng i

” Jo mere man industrialiserer arbejdet, desto sværere er det at levere noget, man er stolt af.”

børnenes hverdag. De kan ikke måles og vejes, og derfor kommer de under pres, når institutionerne skal dokumentere deres indsats,” siger Annegrethe Ahrenkiel.

Hun er sammen med en gruppe kolleger midt i et større BUPL-støttet forskningsprojekt om behovet for at udvikle pædagogfaglig-

heden, i takt med at omverdenen stiller større og større krav i form af for eksempel læreplaner, sprogprogrammer og sundhedspolitik. Med i projektet 'Udvikling af pædagogfagligheden som grundlag for et alternativ til nyliberale styringsformer' er også lektor Finn Sommer, lektor Niels Warring og lektor Birger Steen Nielsen fra Roskilde Universitetscenter og post.doc. Camilla Schmidt.

Ligesom sygeplejerskerne. Det er i dag meget forskelligt, hvor udbredt de politiske styringsredskaber er i landets kommuner. I Århus skal institutionerne for eksempel efterleve kommunens sundhedspolitik og har fået seks måneder til at lave en handleplan for kost og motion. Endnu kan udbredelsen og kravene dog ikke måle sig med hospitalsområdet, som Annegrethe Ahrenkiel tidligere har kigget på. Men parallellerne til sygeplejerskerne er tydelige, og perspektivet bekvæmligt.

"Med ventelistegarantier, frit sygehusvalg og krav om kortere indlæggelsesforløb er hospitalsområdet det tydeligste eksempel på nyliberale styringsformer. Man blander markedsøkonomi med centralt statslig styring. På den ene side skal hospitalerne fungere på markedsbetingelser, og alligevel er de underlagt politisk fastsatte mål. Det samme er nu ved at ske på daginstitutionsområdet," siger hun.

For sygeplejerne har de nye arbejdsbetingelser betydet et mere snævert handlerum, hvor sygeplejerskernes prioriteringer må vige til fordel for centralt definerede beslutninger. Samtidig oplever sygeplejerskerne, at kravet om målbarhed betyder, at nogle aktiviteter får en højere prioritering, på bekostning af andre ofte vigtigere ting. Det gælder for eksempel diskussionerne om, hvordan man løser opgaverne bedst muligt.

"Sygeplejerskernes daglige diskussioner om kvaliteten af arbejdet bliver nedtonet eller måske endda udfaset. I stedet handler det om at leve op til de politisk fastsatte mål. Handlerummet for at bruge sin professionelle viden er blevet mindre," siger Annegrethe Ahrenkiel.

Det faglige nedtones. Overført til daginstitutionsområdet er tesen, at de nye styringsredskaber har en tendens til at udgrænse det faglige til fordel for 'produktivitet' og 'service'. Resultatet er dårligere kvalitet og et forringet arbejdsliv for medarbejderne.

Men betyder det, at man skal droppe styringsredskaberne og stole på, at kvaliteten bliver sikret ved, at pædagogerne får lov til at være i fred?

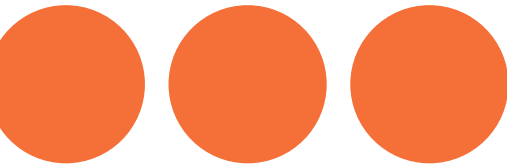
"Nej det gør det ikke. Man skal fortsat diskutere målene for arbejdet,

» Hvordan måler man resultatet af en godt børneliv?"

og hvorfor man gør som man gør. Det er ikke nok i sig selv at leve op til kravene om dokumentation. Pædagoger vil for eksempel gerne arbejde med sproglig udvikling. Men arbejdet bliver først meningsfuldt, når de får medejerskab til opgaven. Omvendt behøver der ikke være en konflikt mellem politiske krav og medarbejderne. Nogle steder oplever man måske, at sprogtests er et godt redskab, fordi det giver mening i den lokale og aktuelle kontekst."

Læreplanerne blev indført, fordi det var for vilkårligt, hvad der foregik i den enkelte institution. Derfor opstillede man nogle minimumskrav. Hvordan kan det true fagligheden?

"Jeg tror, vilkårligheden bliver større, når man prøver at måle kvalitet ved at fastsætte kvantitative mål. Det er ikke alt, der kan kvantificeres, måles og vejes. Det gælder for eksempel pædagogernes opmærksomhed over for børnenes udvikling og sociale relationer. Eller at de hver dag har fulgt det enkelte barn så tæt, at de kan fortælle forældrene, hvordan dagen er gået. Den slags risikerer at glide ud af synsfeltet, når man fokuserer på bestemte aktiviteter." >

Et godt børneliv. Projektgruppen fra RUC har i et andet projekt i BUPL-regi besøgt en daginstitution i Odense-forstaden Vollsmose, hvor der er stærkt fokus på børns sproglige udvikling. Her så pædagogerne sprogindlæring som en helhedsindsats, hvor

der også var fokus på børnenes sprogudvikling, når de lavede dukketeater eller talte alle børnene, når de kom ind fra legepladsen.

"Hvis sprogpolitikken i stedet medfører, at pædagogerne skal arbejde med sprog på en bestemt og meget formaliseret måde, risikerer man at reducere pædagogernes handlerum i stedet for at øge det. Sprogindlæring finder ikke kun sted, når man sætter sig ned for at lære sprog."

Hvad er der galt med pædagogers faglighed, siden der er behov for oprustning?

"Det er ikke bare pædagogerne, der står i denne situation. Det er mange af professionerne. Det hedder sig, at man ønsker professionsudvikling. Man opretter professionsuddannelser på professionshøjskoler for at give et mandat til de professionelle. Men deres mulighed for at foretage et professionelt skøn bliver mindre og mindre, fordi målene er så fastlagte. Lærere har lettere ved at måle resultatet af deres arbejde. Men hvordan måler man resultatet af et godt børneliv? Jeg er blevet spurgt, om der er behov for at styrke pædagogernes selvtillid. Nej, der er snarere behov for at styrke selvbevidstheden. Jo mere man industrialiserer arbejdet, desto sværere er det at levere noget, man er stolt af."

Hvad håber du, at der kan komme ud af projektet?

"Projektet handler om alternativer til de nyliberale styringsredskaber. Men jeg ved endnu ikke, hvad alternativet bliver. Det skal pædagogerne, lederne, forældrene og børnene i projektet selv være

Annegrethe Ahrenkiel

er lektor ved Institut for Psykologi og Uddannelsesforskning på Roskilde Universitetscenter. Hendes forskning handler blandt andet om læring i arbejdslivet, medindflydelse på arbejdspladsen og udfoldelse af faglighed i en politisk reguleret sektor.

LÆS MERE

"Tillidsrepræsentanter i DSR - udfordringer og svar" (Finn M. Sommer ; Annegrethe Ahrenkiel ; Betina Dybbroe) Rapporten fra 2008 belyser Dansk Sygeplejeråds tillidsrepræsentanternes handlerum efter de seneste årtiers sundhedsreformer.

med til at udvikle. Men jeg håber for eksempel, at BUPL kommer mere på banen og sætter fagligheden i centrum. I dag er BUPL optaget af pædagogernes professionsudvikling, men de skal først og fremmest være børnenes politikere og bruge forældrene som stærke alliancepartnere". □

» Der er behov for at styrke pædagogernes selvbevidsthed."

ET ÅRHUS-EKSEMPEL

Politikerne i Århus kommune vedtog i juni 2008 en sundhedspolitik for hele kommunen. Den kommunale sundhedspolitik har til formål at skabe sunde kostmiljøer og fremme bevægelse og motion i hele kommunen. Daginstitutioner skal for eksempel sætte sundhed på dagsordenen og oplyse børnene om, "hvordan de tager hånd om deres sundhed". Inden udgangen af 2008 skal institutioner og dagtilbud vedtage handleplaner for kost og bevægelse.

